

[MOTTAKERNAVN]

[ADRESSE]

[POSTNR] [POSTSTED]

Trondheim, 10.12.2021

Deres ref.:
[REF]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2021/6577

Saksbehandler:
Siv Grethe Aarnes

Avgjørelse i klagesak - klager på vedtak vedrørende skadefelling 2021

Vi viser til klage fra Norges Miljøvernforbund (NMF) 16. juni 2021 på Statsforvalteren i Troms og Finnmark sitt vedtak datert 9. juni 2021, om tillatelse til skadefellingsforsøk på bjørn ved Bardufjord, og klage fra NOAH 13. juli 2021 på vedtak av 19. juni 2021 om tillatelse til skadefelling av bjørn i deler av Lavangen, Salangen og Bardu kommuner. Videre viser vi til klage datert 25. juni 2021 fra Foreningen våre rovdyr på vedtak 21. juni 2021 om skadefellingstillatelse av bjørn i Bardu og Målselv kommuner, samt klage fra NOAH 13. juni 201 på vedtak 28. juni 2021 om tillatelse til skadefelling av en bjørn i deler av Lavangen, Salangen og Bardu kommuner.

Klagene er behandlet hver for seg og statsforvalteren gav ingen av klagene medhold og oversendte klagesakene til Miljødirektoratet til endelig avgjørelse 30. juni, 9. august og 24. august 2021. Vi behandler alle klagene samlet.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Statsforvalteren i Troms og Finnmark sine vedtak; "Skadefellingstillatelse på bjørn ved Bardufjord i Bardu kommune 9.06-21.06.2021", "Skadefelling på en bjørn i deler av Lavangen, Salangen og Bardu", " Skadefellingstillatelse på bjørn i deler av Bardu og Målselv kommuner 22.06-29.06.2021" og "Skadefelling på en bjørn i deler av Lavangen, Salangen og Bardu kommuner 29.6.2021-6.7.2021".

Vårt vedtak er fattet etter naturmangfoldloven § 18, 1. ledd, bokstav b jf. rovviltforskriften §§ 9 og 18, jf. forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Bakgrunnen for saken

Etter lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 18 første ledd bokstav b og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. §§ 1 og 3, gav Statsforvalteren i Troms og Finnmark flere tillatelser til å felle bjørn i deler av Bardu, Målselv, Salangen og Lavangen kommuner.

9. juni 2021, Bardufjord

Det ble dokumentert én søye tatt av bjørn 8. juni 2021 i det aktuelle området, og 9. juni vedtok Statsforvalteren tillatelse til å felle én bjørn ved Bardufjord i Bardu kommune. NMF påklaget Statsforvalterens vedtak i brev 16. juni 2021, og det ble bedt om oppsettende virkning på vedtaket. Statsforvalteren gav ikke vedtaket oppsettende virkning. De la avgjørende vekt på skadepotensialet, og mente at klagen ikke tilførte saken nye opplysninger som endret deres vurdering.

Statsforvalteren oversendte saken til Miljødirektoratet for endelig behandling i brev av 30. juni 2021. Statsforvalteren fant ikke grunnlag for å endre vedtaket.

19. juni 2021, Lavangen, Salangen og Bardu

Den 19. juni 2021 gav Statsforvalteren fellingstillatelse på én bjørn i deler av Lavangen, Salangen og Bardu, på bakgrunn av at elleve sauer var dokumentert tatt av bjørn i Lavangseidet de to siste døgn. Nye skader oppstod deretter i Kvanndalen (Narvik), fire mil sør for Langvasseidet. Det ble da vurdert at det var samme skadegjører, og i vedtak av 24. juni endret Statsforvalteren det avgrensede området for skadefellingen, slik at skadefellingsområdet ble flyttet og omfattet også Gratangen og Narvik kommuner sør til Rombaksbotn. Ved muntlig formidlet vedtak den 26. juni 2021 ble skadefellingsområdet flyttet tilbake til opprinnelig område, det på bakgrunn i nye tap i dette området.

NOAH påklaget Statsforvalterens vedtak i brev 13. juli 2021, og 24. august 2021 ble saken oversendt til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse. Statsforvalteren fant ikke grunnlag for å endre vedtaket.

21. juni, Bardu og Målselv kommuner

Etter vedtak om skadefellingstillatelse den 9. juni 2021 er det i Bardu kommune dokumentert elleve sauer tatt av bjørn. Det siste kadaveret dokumentert i Bardu ble funnet 20. juni. Statsforvalteren vurderer at potensialet for videre skader er stort da det er sauebesetninger på beite i området og at det er observert totalt tre skadevoldende bjørn i området. Statsforvalteren gir skadefellingstillatelse på to bjørner i et nærmere avgrenset område i Bardu og Målselv kommuner.

Det ble felt en binne 21. juni og en hannbjørn 23. juni i Bardu kommune.

Foreningen våre rovdyr påklaget Statsforvalterens vedtak i brev 25. juni 2021, og 30. juni 2021 ble saken oversendt til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse. Statsforvalteren fant ikke grunnlag for å endre vedtaket.

28. juni, Lavangen, Salangen og Bardu kommuner

Den 26. juni 2021 ble det funnet to sauer tatt av bjørn under Høgfjellet i Salangen, disse er tatt i tidsrommet 24. til 26. juni. Natt til 27. juni ble bjørnen observert av personell i fellingslaget. I vedtak av 28. juni gis det tillatelse til å felle en bjørn i samme skadefellingsområde som gitt i vedtak av 19. juni 2021.

Det ble felt en hannbjørn 2. juli 2021 i Salangen kommune.

NOAH påklaget Statsforvalterens vedtaket i brev 13. juli 2021, og 9. august 2021 ble saken oversendt til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse. Statsforvalteren fant ikke grunnlag for å endre vedtaket.

Bestandssituasjon for bjørn og overvåking

Rovdata estimerte at det i 2020 var 8,5 ynglinger av bjørn i landet. Det nasjonale målet er 13 årlige ynglinger. I rowiltregion 8, Troms og Finnmark, er det bestandsmål på seks årlige ynglinger av bjørn. Rovdata beregnet at det mest sannsynlig var 2,5 ynglinger av bjørn i regionen i 2020.

I alt 66 bjørner ble påvist gjennom DNA-analyser i region 8 i 2020, 59 bjørner i Finnmark og 7 bjørner i Troms. I Troms har det vært en negativ trend i antall registrerte individer. Syv individer i 2020 er en betydelig reduksjon sammenlignet med de 23 individene som ble påvist i 2009. Antall registrerte brunbjørner i Troms sank fra 11 individer i 2018 til syv individer i 2019 (NINA rapport 1986).

I 2020 ble det registrert ti døde bjørner, av disse var fem voksne (en binne) felt på skadefelling og resten unger. Fire av ungene hadde ukjent dødsårsak og en var død på grunn av annen bjørn, sistnevnte funnet i Sør-Varanger i Troms og Finnmark.

Så langt i år er det registrert 13 døde bjørner i landet, hvorav to voksne binner og elleve hanner. Alle dyrene er skutt, tolv på skadefelling og en i påberopt nødverge. Fire bjørner er felt i region 8, en binne og to hannbjørner i Troms og en hannbjørn i Finnmark.

Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader

Statsforvalteren i Troms og Finnmark erstattet tolv sau og syv lam som tapt til bjørn i 2020. Det representerte 1,9 % av alle sau og lam som ble erstattet til fredet rovvilt i 2020. I reinbeiteområdene i Vest- og Øst-Finnmark ble det erstattet til sammen 152 tamrein som tapt til bjørn i reindriftsåret 2019/2020. Det tilsvarer 1,5 % av samlet rovvilterstatning for disse reinbeiteområdene i 2019/2020.

Så langt i år er det påvist til sammen 65 skader på sau og lam som skyldes bjørn i region 8; 16 skader i Sør-Varanger kommune, 29 skader i Bardu kommune, 9 skader i Lavangen kommune og 12 skader i Salangen kommune.

Klagene og Statsforvalterens behandling av klagene

Vi viser til klagene og statsforvalteren sin behandling av klagene i sin helhet.

9. juni 2021, Bardufjord

Klagen fra NMF

Klager mener at terskelen for å gi skadefelling er for lav og viser til at brunbjørn både er sterkt truet i norsk fauna og der bestandsmålet i dag ligger under det nasjonale bestandsmålet både nasjonalt og regionalt. Videre vises det til at i Troms og Finnmark er bestandsmålet satt til seks

årlige ynglinger, og at det i 2020 var det beregnede bestandsmålet under halvparten. Det påpekes at det foreligger et ansvar til å ta vare på bjørnen.

NMF mener at en eller to sauer tatt av bjørn ikke utgjør noen katastrofe og at rovdyr på sauebeite er uheldig, men at det i de fleste tilfeller vil menneskelig tilstedeværelse i beitet være nok til at bjørnen skyr området.

Det vises til at det er flere bjørner i området, og klager stiller spørsmål om hvilken bjørn som blir skutt. Videre viser klager til at de ikke har kjennskap til flere skader og de derfor anbefaler at bjørnejakta avsluttes. Det anbefales at sauene gjetes gjennom sommeren.

NMF ber om at klagen gis oppsettende virkning.

Statsforvalterens behandling

Statsforvalteren viser til at de er godt kjent med status for bjørnebestanden i regionen og viser også til vedtaket hvor dette kommer tydelig fram. Videre påpekes det at de i vedtaket viser til grundig kjentskap om den lokale bjørnebestanden i Troms, og tydeliggjør at de er klar over konsekvensene ved en eventuell felling.

Det påpekes at terskelen for felling i beiteprioritert område (B-område) skal være lavere enn i forvaltningsområdet for rovvilt (A-område). Videre vises det til at i tilfeller med sau og bjørn har man erfaring med at situasjoner eskalerer raskt og at omfanget kan bli stort. Det aktuelle område har en historikk med skader til bjørn av omfattende karakter. Statsforvalteren har dermed vurdert at det er stor sannsynlighet for at man kan forvente flere og større tap.

Når det gjelder andre tiltak viser Statsforvalteren til flere år med skadesituasjoner i Bardu og god erfaring med utprøving av andre forebyggende tiltak, og at det er få tiltak som har effekt. De mener at tilstedeværelse i beitet som oftest ikke er tilstrekkelig og viser til skadesituasjoner i Bardu 2018 og Neiden 2019.

Statsforvalteren viser til at de har gitt fellingstillatelse på skadegjørende individ, og i dette tilfellet ble det gitt på ett individ. Videre skriver Statsforvalteren: "Gjennom å begrense jaktområdet og gjennom metodene som skadefellingslagene benytter så rettes jakta mot individet/individer som volder skade. I mange tilfeller kan man ikke utelukke at det kan være mer enn 1 skadevolder".

Avslutningsvis vises det til at på det tidspunktet Statsforvalteren mottok klagen 16. juni 2021 hadde NMF ikke kjennskap til at det var ytterligere åtte sauer dokumentert tatt av bjørn.

Statsforvalteren kan ikke se at klagen tilfører ny informasjon som endrer statsforvalteren vurdering av saken. Statsforvalteren anser dermed at grunnlaget for å videreføre skadefellingen er til stede, og det ikke er grunnlag for at klagen skulle gi oppsettende virkning. Klagen sendes til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

19. juni 2021, Lavangen, Salangen og Bardu – NOAH

Klagen fra NOAH

NOAH påpeker innledningsvis at til tross for at norsk rovviltpolitikk har to formål, er vern av naturen et overordnet mål som i tilfelle av konflikt med andre hensyn generelt må prioriteres. Det vises til forarbeidene til naturmangfoldloven § 14, til viltloven § 1 og til internasjonale avtaler som er bindende for Norge.

1. NOAH mener at skadefelling er skadelig på bestandens overlevelse, og synes det er spesielt kritikkverdig at det ble skutt en binne i en situasjon hvor bestanden er under bestandsmålet. Videre mener dem at føre-var-prinsippet i dette tilfelle burde ha blitt ilagt større vekt.
2. Mener at vilkåret om skade ikke er oppfylt. De påpeker at terskelen for skadefelling burde ligge høyere siden det nasjonale bestandsmålet ikke er nådd, og viser til at skadefelling hovedsakelig er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan iverksettes av Statsforvalteren etter rovviltforskriften § 9 dersom skadesituasjonen tilsier det. NOAH påpeker videre at risikoen for skade må anses å ha en viss sannsynlighet for forekomst, og risikoen må være av et visst omfang og alvorlighetsgrad for å oppfylle skadevilkåret i henhold til naturmangfoldlovens § 18 første ledd bokstav b.

NOAH mener at statsforvalteren ikke har gjort "en konkret vurdering av skaderisikoen og å vise - utover generelle uttalelser - hva som er omfanget, alvorlighetsgraden eller sannsynligheten av den eventuelle skaden, og om dette kunne utgjøre en akutt skadesituasjon. Dette betyr at et av hovedvilkårene for å tillate felling ikke er vist å være oppfylt, jf. nml § 18 første ledd bokstav b og Bern-konvensjonens artikkel 9. Statsforvalteren har heller ikke påvist at skadesituasjonen som det står til nå, tilsier at det bør iverksettes skadefellingstillatelse på en bjørn. De nevnte manglene har dessuten virket bestemmende på vedtakets innhold som utgjør vedtaket ugyldig, jf. forvaltningslovens § 41".

3. Mener at vilkåret om at «formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte» ikke er oppfylt, og viser til nml § 18 om at uttak av vilt bare gjøres hvis formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. De skriver følgende "Statsforvalteren har ikke gitt noen objektiv eller verifiserbar begrunnelse for hvorfor felling er den eneste tilfredsstillende løsningen i saken. NOAH mener at det finnes andre tilfredsstillende løsninger som ikke har blitt vurdert i denne saken. Derfor kan NOAH ikke se at et av hovedvilkårene for felling er oppfylt, jf. nml § 18 andre ledd og Bern-konvensjonens artikkel 9".
4. Selv om det ikke anbefalt bruk av hund i vedtaket, understreker NOAH allikevel at det å bruke løse hunder ved felling av bjørn utsetter bjørnen for stress og påkjenninger som utgjør unødig jaging som er forbudt etter nml § 15 første ledd. De mener at den faktiske bruken av hunder ved felling av bjørn utgjør et brudd av naturmangfoldlovens § 15.

Statsforvalterens behandling

Statsforvalteren viser innledningsvis til at rovviltforliket av 2011 sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammene av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølgingen av dette.

1. Statsforvalteren viser til at de gjorde rede for bestandssituasjonen for bjørn i region 8. Ut fra dette vurderte de at uttak av skadegjørende bjørn ved Lavangseidet ikke ville ha vesentlig negativ effekt på bestandsmåloppnåelsen for regionen som helhet, men at de vurderte at uttak av en bjørn i Troms mulig ville medføre negativ påvirkning på bestanden av bjørn i Troms.

De påker at de i denne saken har lagt større vekt på skadeomfanget på sau og geografisk differensiert forvaltning enn hensynet til bjørnebestanden i Troms.

Når det gjelder vurdering om sannsynligheten for en binne i det aktuelle området, viser statsforvalteren til at de vurderte det som svært usannsynlig at det var binne i dette området som er ca. fem mil fra A-området for bjørn, og også flere mil fra nærmeste registrerte binne.

Statsforvalteren mener "vi har god kunnskap om bjørnebestanden i Troms, i region 8 og i Norge og Sverige. Vi har god kunnskap om faktorer som påvirker utviklingen i bjørnebestanden og om hvilken effekt en felling vil ha på bestanden (...) Vi har derfor vurdert at føre-varprinsippet i naturmangfoldloven § 9 ikke kommer til anvendelse".

2. Statsforvalteren viser til at det ved vedtakstidspunktet var funnet elleve sau drept av bjørn i området Lavangseidet denne beitesesongen, og de "vurderte at potensialet for videre skader var stort da det er sauebesetninger på beite i alle retninger fra skadeområdet og det er ca. 5 mil til A-området for bjørn".
3. Statsforvalteren viser til de har vurdert om det finnes annen tilfredsstillende løsning enn felling, ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Tiltakene som NOAH foreslår, er av Statsforvalteren vurdert som ikke mulig å gjennomføre midt i en beitesesong med en pågående skadesituasjon.
4. Viser til at bruk av hunder er et svært viktig hjelpemiddel ved skadefelling på bjørn, og at det er kommunen og Miljødirektoratet som i den konkrete situasjonen avveier ulike hensyn.

21. juni, Bardu og Målselv kommuner

Klagen fra Foreningen våre rovdyr

Foreningen våre rovdyr mener innledningsvis at vedtaket bryter med naturmangfoldloven § 5 om at artene skal forekomme i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder, og at et uttak av binner i region 8 vil kunne medføre irreversibel skade som det kan ta årevis å bygge opp igjen på grunn av bjørnens lange reproduksjonstid og påvirkning av jakt.

Videre viser de til vedtaket der kvoten økte fra 2 til 4 dyr, og mener at en slik økning midt i skadefellingsperiodene er svært problematisk og konfliktdrivende.

De viser til at Troms og Finnmark er langt under bestandsmålet, og de synes det er oppsiktsvekkende at en slik bestandssituasjon ikke vektlegges sterkere i vedtak som omhandler bjørn. Videre påpeker de at det er tydelig at forvaltningsområdet som er tildelt bjørn i region 8 ikke er tilpasset deres naturlige leveområde. I tillegg mener de at det er uholdbart at det i vedtak vektlegges at man uansett er avhengig av innvandring fra Sverige og dermed kan skyte flere bjørner i regionen. Norge har eget lovgrunnlag og ansvar for arter i eget land.

Foreningen våre rovdyr viser til at Statsforvalteren selv vurderer at det er få aktuelle tiltak å sette inn for å forebygge tap på denne tiden siden sau på utmarksbeite sprer seg rundt i ulendt og uframkommelig terreng, og synes at dette utsagnet er urovekkende, da sau på utmarksbeite uansett krever hyppig tilsyn da sau lider av svært mange andre skader og sykdommer på utmarksbeite. De påpeker at forebyggende tiltak vil måtte si å utføre tiltak før skader er et faktum, og at statsforvalteren her burde krevd bruk av beredsskapsbeiter, innsamling av sau på utmark til mindre områder og innmarksområder som ligger brakk, samt jevnlig tilsyn av gjetere helt fra starten av beiteperioden.

Klager viser til at Statsforvalteren i vedtaket skriver at § 5 i naturmangfoldloven kan sees bort ifra fordi det skal veies opp mot andre viktige samfunnsinteresser, og mener at det ikke finnes kunnskapsgrunnlag som tilsier at utmarksbeite for sau er viktigere samfunnsinteresse enn dyrearter i sitt naturlige habitat. Av den grunn kan vedtaket derfor ikke sees på som noe annet enn et tydelig brudd på naturmangfoldloven § 5.

Det konkluderes som følger: "Foreningen Våre Rovdyr mener klart og tydelig at vedtaket strider med naturmangfoldloven § 5 og burde ikke blitt vedtatt. Bestandssituasjonen til brunbjørn i Troms og Finnmark tilsier at ingen skadefellingskvote burde blitt tildelt og andre ikke-letale forebyggende tiltak burde vektlegges i regionen. Det er kritisk at Statsforvalteren ikke omgjorde vedtaket etter at én binne ble skutt, som medfører fare for uopprettelig skade for arten i regionen".

Statsforvalterens behandling

Statsforvalteren viser til at de er godt kjent med status for bjørnebestanden i regionen og viser også til vedtaket hvor dette kommer tydelig fram. Videre påpeker de det i vedtaket vises til grundig kjentskap om den lokale bjørnebestanden i Troms og tydeliggjør at de er klar over konsekvensene ved en eventuell felling.

Videre påpeker de at "når det oppstår skader på beitedyr i beiteprioritert område (B-område) skal terskelen for felling være lavere enn i forvaltningsområdet for rovvilt (A-område). I tilfeller med sau og bjørn har man erfaring med at situasjoner eskalerer raskt og at omfanget kan bli stort" og viser til at det aktuelle området har en historikk med skader til bjørn av omfattende karakter. I tillegg er man kjent med flere individer som har vært i det samme beiteområde tidligere og tatt sau. Det vurderes derfor at det er stor sannsynlighet for at man kan forvente flere og større tap.

Når det gjelder alternativer til skadefelling, viser statsforvalteren til at dette alltid vurderes før det gis skadefelling, og Statsforvalteren skriver; "I Bardu har man flere års historikk med tap til bjørn og utprøving av andre forebyggende tiltak. Erfaringen som er gjort er at det er få tiltak som har effekt. Vi har også i år gitt tilskudd til et uroprosjekt med inntil ti personer til stede i beiteområdet. Dette er et svært ressurskrevende tiltak. Tilstedeværelse i beite er som oftest ikke tilstrekkelig".

Statsforvalteren påpeker at de forholder seg til kvoter regionen har fått og den inndelingen som er gjeldende i A og B-områder, og viser til det skal utarbeides en forvaltningsplan for rovvilt i region 8. I den forbindelse vil det være anledning for alle til å komme med innspill, også til soneinndelingen.

28. juni, Lavangen, Salangen og Bardu kommuner

Klagen fra NOAH

NOAH klager på vedtaket med tilnærmede like klagemomenter som klagen på vedtaket 19. juni; at skadefelling er skadelig på bestandens overlevelse, at vilkåret om skade og "formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte" ikke er oppfylt, samt at NOAH konkluderer med at den faktiske bruken av hunder ved felling av bjørn utgjør et brudd på naturmangfoldlovens § 15.

I tillegg mener NOAH at Statsforvalteren ikke har juridisk hjemmel for å tillate bruk av helikopter i dette tilfellet. Dette strider med flere viktige rettsprinsipper, som ligger til grunn i norsk forvaltning av naturmangfold og rovvilt, og vedtaket er ikke i samsvar med Norges internasjonale forpliktelser fastsatt i Bern-konvensjonen. De påpeker at "å tillate høyt uetiske og uforsvarlige metoder for felling av fredete dyr som engang ikke er vist å være effektive, er svært problematisk og gir grunnlag til å erklære vedtaket ulovlig i denne saken".

Statsforvalterens behandling

Statsforvalteren viser innledningsvis til at rovviltforliket av 2011 sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammene av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølgingen av dette.

Statsforvalteren viser til at de også ved dette vedtaket 28. juni gjorde rede for bestandssituasjonen for bjørn i region 8. Ut fra dette vurderte de at uttak av skadegjørende bjørn ved Lavangseidet ikke ville ha vesentlig negativ effekt på bestandsmåloppnåelsen for regionen som helhet, men at de vurderte at uttak av en bjørn i Troms mulig ville medføre negativ påvirkning på bestanden av bjørn i Troms. De vurderte videre at det var usannsynlig at det var binne i dette området som er ca. fem mil fra A-området for bjørn, og også flere mil fra nærmeste registrerte binne.

Statsforvalteren mener "vi har god kunnskap om bjørnebestanden i Troms, i region 8 og i Norge og Sverige. Vi har god kunnskap om faktorer som påvirker utviklingen i bjørnebestanden og om hvilken effekt en felling vil ha på bestanden (...) Vi har derfor vurdert at føre-var prinsippet i naturmangfoldloven § 9 ikke kommer til anvendelse".

Statsforvalteren viser til at det ved vedtakstidspunktet var funnet 15 sau drept av bjørn i området Lavangseidet denne beitesesongen, og de "vurderte at potensialet for videre skader var stort da det er sauebesetninger på beite i alle retninger fra skadeområdet og det er ca. 5 mil til A-området for bjørn".

Statsforvalteren viser til at de har vurdert om det finnes annen tilfredsstillende løsning enn felling, ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Tiltakene som NOAH foreslår, er av Statsforvalteren vurdert som ikke mulig å gjennomføre midt i en beitesesong med en pågående skadesituasjon.

Det vises til at bruk av hunder er et svært viktig hjelpemiddel ved skadefelling på bjørn, og at det er kommunen og Miljødirektoratet som i den konkrete situasjonen avveier ulike hensyn.

Når det gjelder bruk av helikopter viser Statsforvalteren til at de med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 bokstav b, jf. forskrift om forvaltning av rovvilt § 9, jf. §§ 13, 1 og 3 satte til side de reglene som ellers gjelder i viltloven § 21 bokstav c og b. De presiserer "at vi her ikke har dispensert fra viltloven § 21 d, å løse skudd fra luftfartøy eller motorkjøretøy. Felling fra helikopter krever at oppdraget gis til SNO, etter vedtak av Miljødirektoratet. I et slikt tilfelle vil Statsforvalteren sitt vedtak settes til side. Når oppdraget gis til SNO trer fellingsinstruksen inn, og dette krever ingen dispensasjon fra viltloven § 21." Videre presiseres det "at skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå. Dette må ikke forveksles med jakt eller lisensfelling. Helikopter er sjelden et egnet virkemiddel for skadefelling av rovvilt på barmark. Det er likevel noen tilfeller der helikopter under skadefellingsforsøk kan være et avgjørende virkemiddel for eksempel for å frakte personell og hunder".

Etter statsforvalterens vurdering kan bruk av motordrevet fremkomstmiddel under skadefelling bidra til effektivt, raskt og presist uttak av skadegjørende individ.

Miljødirektoratets vurderinger

Statsforvalteren sine vedtak er gjort tilgjengelig på miljøvedtaksregisteret. Klagen er fremsatt innenfor klagefristen, og de som har sendt klagen har rettslig klageinteresse. Klagen tas opp til behandling.

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og § 77 og rovviltforskriften § 9, jf. §§ 1 og 3. Direktoratet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i nml. §§ 8-10 og 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i den skjønsmessige vurderingen av saken. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Miljødirektoratet viser til at målet med skadefelling primært er å håndtere akutte skadesituasjoner eller der hvor skadepotensialet er overhengende.

Skadefelling skal kun iverksettes dersom uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. naturmangfoldloven § 18. Vi viser i den forbindelse til våre vurderinger i forbindelse med vedtak om kvote for betinget skadefelling av

bjørn i regionene 7 og 8 i brev av 28. mai 2021, der det ble fastsatt en kvote på to bjørner for region 8. Miljødirektoratet vedtok 18. juni en utvidet kvote med to individer for region 8, og 2. juli en ytterligere utvidelse på ett individ som avgrenses til tidligere Finnmark fylke.

Vedtakene om betinget kvote har gitt Statsforvalteren i Troms og Finnmark myndighet til å vurdere skadefelling i konkrete situasjoner. Ved vurdering om det skal gis tillatelse til skadefelling skal Statsforvalteren vektlegge føringene i regional forvaltningsplan, samt drøfte de opplistede skjønnskriteriene i rovviltforskriftens § 9 i forhold til den aktuelle og/eller fremtidige skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet.

Terskel for skadefelling

NMF mener at terskelen for å gi skadefelling 9. juni i Bardufjord er for lav og mener at grunnlaget for skadefelling ikke er til stede. Dette mener også NOAH i sine klager på vedtaket 19. juni og 28. juni i Lavangen, Salangen og Bardu.

For vedtaket 9. juni var det viktigste grunnlaget for Statsforvalterens stort skadepotensiale i et område med mye sau på beite, og som tidligere har en historikk med omfattende skader forårsaket av bjørn.

Miljødirektoratet er enig med NMF i at terskelen for å tillates skadefelling er satt lavt ved vedtaket 9. juni, i og med at det er gitt tillatelse til skadefelling etter kun én påvist skade av bjørn i området. Samtidig er det fra overordnet myndighet presisert at statsforvalteren skal foreta en vurdering av skadepotensialet, og at et stort skadepotensial i prinsippet kan gi grunnlag for å tillate felling, i de tilfeller der det ikke finnes en annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Statsforvalteren viser til at området er i beiteprioritert område, og i henhold til prinsippet om differensiert forvaltning skal det være en lav terskel for felling av skadegjørende rovvilt i beiteprioritert sone. De påpeker at det i tilfeller med sau og bjørn har man erfaring med at situasjoner eskalerer raskt og at skadeomfanget kan bli stort, og det aktuelle område har en historikk med skader til bjørn av omfattende karakter. Statsforvalteren har dermed vurdert at det er stor sannsynlighet for at man kan forvente flere og større tap. Miljødirektoratet viser til at det i løpet av de siste tre år har vært svært stor variasjon i skader forårsaket av bjørn i Bardu fra 2 påviste skader i 2019 til 71 påviste skader i 2018, og at en vanskelig kan forutse skadeutviklingen i slike situasjoner.

Ved vedtakstidspunktene for fellingstillatelsen 19. juni og 28. juni var det funnet henholdsvis elleve og femten kadaver i de aktuelle områdene, og statsforvalteren vurderte at potensialet for videre skader var stort da det er sauebesetninger på beite i alle retninger fra skadeområdet, og det er ca. 5 mil til A-området for bjørn.

Miljødirektoratet vil påpeke at hunndyr er den mest begrensende faktoren for bestanders tilvekstpotensial, og det er særlig viktig å ta hensyn til dette i forvaltningen av bjørn hvor bestanden er godt under fastsatt bestandsmål og hvor det er et ønske om at bestanden skal øke mot bestandsmålet. Uttak av binner påvirker både nåværende og fremtidig bestandstall, og det kan forventes størst reduserende effekt ved uttak av voksne binner i reproduktiv alder. Det skal være en tydelig forskjell i forvaltningsutøvelsen mellom beiteprioriterte og rovviltprioriterte

områder, noe som betyr at det forutsetter en lavere terskel for å iverksette skadefelling utenfor forvaltningsområder for bjørn enn innenfor. På den andre siden tilsier hensynet til bjørnebestanden og muligheten for å nå det regionale bestandsmålet en stor grad av forsiktighet når det gjelder uttak av spesielt binner, jf. klageavgjørelsen fra departementet 15.april 2021.

Direktoratet mener at hensynet til bestandsmålet for bjørn tilsier at terskel for skadefelling er høyere i de tilfeller det er risiko for felling av binne. I en fellingssituasjon kan det være krevende å avgjøre om det er en hannbjørn eller hunnbjørn som observeres. I en region hvor en ligger under bestandsmålet bør det derfor være en høyere terskel for å iverksette felling dersom det er stor sannsynlighet for at det er en binne i området, og Statsforvalteren skal, ved hjelp av tilgjengelig kunnskap, derfor gjøre en grundig vurdering av sannsynligheten for at det er binne i det aktuelle området. Vi viser her til vilkåret "*De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt*" gitt i brev av 28. mai 2021 med vedtak om kvote for betinget skadefelling av brunbjørn i 2021.

På vedtakstidspunktet 9. juni har Statsforvalteren kjennskap til at det er en hannbjørn (TR61) i området og at det er observert to bjørner sammen. Videre viser Statsforvalteren i sitt vedtak til at det er sannsynlig at den andre bjørnen er hunnbjørnen TR28, som er moren til TR61. Miljødirektoratet mener at terskelen for å iverksette skadefelling på en bjørn basert på funn av et kadaver i et område hvor det antas å være en binne er satt for lavt når det også er kjent at bestanden av bjørn i området har gått betydelig ned og ligger under bestandsmålet.

Statsforvalteren viser til at på tidspunktet da de mottok klagen 16. juni 2021 hadde NMF ikke kjennskap til at det var ytterligere åtte sauer dokumentert tatt av bjørn. Miljødirektoratet er enig i at skadeomfanget i denne situasjonen viste seg å utvikle seg negativt, og at det på dette tidspunktet var eskalert til et skadeomfang som kan tilsi at terskelen for felling er oppnådd.

Statsforvalteren har omtalt at for bestanden av bjørn i Troms er det behovet for innvandring fra Sverige som må vurderes å ha størst påvirkning på utvikling i den lokale bestanden. Miljødirektoratet gir klager medhold i at dette ikke gir grunnlag for felling.

Direktoratet vil videre påpeke at terskelen for skadefelling bør heves dersom den opprinnelige kvote for skadefelling blir fylt, og en utvidet kvote blir gitt. Vi viser her til følgende uttalelse i vedtaket om ytterligere utvidet kvote 2. juli: "*Miljødirektoratet ber nå Statsforvalteren om å heve innslagspunktet for tillatelse til fellinger av brunbjørn, slik at eventuell bruk av den nå utvidede kvoten blir rettet mot individer/områder i pågående og akutte skadesituasjoner og hvor skadepotensialet er stort. Hvilke alternative forebyggende tiltak som er vurdert må også fremgå tydelig av eventuelle fellingsvedtak fra Statsforvalteren.*"

Andre tilfredsstillende løsninger

Statsforvalteren viser til at de ved alle vedtakene har vurdert om det finnes annen tilfredsstillende løsning enn felling, ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning.

I Bardu viser de til flere års historikk med tap til bjørn og at det er prøvd ut andre forebyggende tiltak, der erfaringen tilsier at få tiltak har en effekt. Statsforvalteren har gitt tilskudd til et

uroprosjekt der inntil ti personer er til stede i beiteområdet. Tiltaket er et svært ressurskrevende tiltak, og tilstedeværelse i beitet er som oftest ikke tilstrekkelig.

Statsforvalteren har vurdert urotilsyn i vedtakene 19. og 28. juni. I dette området vurderte Statsforvalteren at dette tiltaket vil kunne gi mer tapsforskyvende enn tapsreducerende effekt, siden det er sauebesetninger i alle retninger fra skadeområdet, samt at det er omtrent fem mil til A-området for bjørn. De vurderte at tidlig nedsanking ikke var et mulig tiltak, da det fortsatt var tidlig i beitesesongen. De viser videre til at de vurderer tiltak som rovviltavisende gjerder, å bringe husdyr inn i bjørnesikre innhegninger eller låver om kvelden, ikke er praktisk gjennomførbare midt i en beitesesong med en pågående skadesituasjon.

Miljødirektoratet tiltrer Statsforvalterens vurderinger knyttet til mulighetene for å sette inn andre forebyggende tiltak for å forhindre fremtidig skade, for det aktuelle tidspunkt og område.

Føre-var-prinsippet

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig, jf. § 8. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Bruk av hund til fellingsforsøk

Når det gjelder bruk av hund, har ikke Statsforvalteren vedtatt noen endringer i forhold til de regler som ellers gjelder ved fellingsforsøk. De har ved oversendelsen av saken gitt opplysninger om hvilke instanser som har myndighet til å vurdere bruk av løs hund i fellingsforsøket. Herunder at Miljødirektoratet besitter myndighet til å vurdere dispensasjon til å benytte, løs på drevet, halsende hund til felling av bjørn. Det ble ikke gitt dispensasjon til å benytte slik hund fra direktoratet i den aktuelle saken.

For mer informasjon om Miljødirektoratets vurderinger knyttet til bruk av hund i fellingsforsøk viser vi til kap. 4.5.2. i veileder for gjennomføring av fellingsoppdrag. ¹

Konklusjon

Miljødirektoratet viser til Statsforvalteren i Troms og Finnmark sine vedtak, og vi tiltrer i det vesentlige Statsforvalteren sine vurderinger av sakene. Vi finner ikke grunn til å endre Statsforvalteren sine vedtak om felling av bjørn i deler av region 8.

Klagerett

Vedtaket er endelig, og dere kan ikke klage på vedtaket.

---

¹ <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1440/m1440.pdf>

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Knut Morten Vangen
seksjonsleder

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
MATTILSYNET	Felles postmottak Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
Roviltnemnda i region 8	Postboks 6105	9291	TROMSØ
Landbruksdirektoratet	Postboks 1450 Vika	0116	OSLO
Statsforvalteren i Troms og Finnmark	Statens hus	9815	Vadsø